

- :() . /

) ( ):

(

:

.(

-

)

-

)

.(

( ) ( )

.(

)

.(

-

):

- -

( )

) .

( )

.(

):

.(

)

)

( )

.(

( )

:

.(

) . (

) . (

..

)

. (

-

. (

- - -

)

:

. (

-

)

-

. (

) .

(Ilsourie-zenon)

)

) . (

) . (

)

. (

-
--

. (

)

(Theodozos)

( )

( )

)

(

-) :
( )

(

. (

. (

--

)

:

..

. (

. ( )
 . ( )
 . ( ):
 -):
 - -)
) . ( )
 . ( )
 :)
) . ( )
 ( )
 . ( )
) . ( )
 ):( )

. ( ) ( )

. ( )

). ( ) (=)

. (

..

):

. (* (..

)

.

. (( )

. (

)

( ) ( ) .

. (

):

): . (

. (( ))

. (

)

. (

-

)

):(

)

)

-

-

( )

( ) ( )

. ( ) . ( ) ( )

} { }

{

):( )

)

)

(

( )

. (

. (

-

. (

):

).

)

. (

. (

( )

-
--

)
( )

( ) ( )
( ) ( )
( ) ( )

( )
( )
( )

( ) --

( ) ( )

( ) ( )

( )

(The Legacy of Islam)

( )

)

( )

(Chaslei)

):

:

)

( ) } ( )
 / .
) ( ) (Regio Montanus)
 . ( )
 . ( )
 (.)
) . (Seztant -) ( ) (. -)
 . ( )
 . ( ) ( ) ( )
 - - -) ( )
 -) (. -)
 (.):
 . ( )
 .(Tycho-Brahe)
 ): ( )
 . ( )
 ( ) ( )
 . ( )
)
 . ( )

.( ) : -)
 (.
) -
 (. (.
 . . .
 -
)
 . . .
) -
 : (. (.
 . . .
 ( ) -
 : ( ) : -
 . . . /
) : -
) (.
 { } (.
 : :
 . . .
 : ( ) - :
 ( )) :
 . (.
 : ( ) -)
 :) : (.
 . . .
 :) - ..
 . (.
) - (Graison)
 : : (.
 . . . . (.

) ( ) - -
 { : : ( ) ( ) - -
 ... / : :
 ( ) ... ( ) - -
 ... - -
) - -
 {.. } (... - -
 ...) (- -
 : ( ) - -
 ... : ... - -
 ( ) - -
 ( ) ...) - -
 .. (- -
 ... - -
 } ( ) ( ) - -
 .{ ... : . - -
) - -
 ... (- -
 ...

جایگاه و نقش فرهنگ و تمدن ایرانی در پیشرفت و ترقی علوم

محمد باقر حجتی^۱

پژوهشگران و محققین، اعم از ایرانی و غیر ایرانی، معتقداند که فرهنگ و تمدن ایرانی دارای سهمی مهم و نقش مؤثر در پیشرفت و ترقی جوامع بشری است، آنچه که منجر به اینکه جوامع بشری، پیش و پس از اسلام، بدهکار این تمدن و فرهنگ شود. گمان و شکی وجود ندارد که نقش این تمدن در پیشرفت بشر از جایگاه شایسته و قابل تأمل برخوردار است، و انتقادپذیر نیست.

در این تحقیق و بشکل مختصر به دلایل مختلف اشاره می شود که اکثراً از سخنان شرقشناسان غیر ایرانی و نظرشان راجع به ایران و اسلام است که از این دلایل حقایق را در می یابیم برای تأیید حرف ماست. به دو عنوان می پردازیم، پیش از اسلام و پس از اسلام، بدون توجه به تسلسل زمانی معانی و تفصیلات امور است که بهتر بود اگر به این تسلسل و تفصیلات مربوط توجه شده است.

واژگان کلیدی: ایران، اسلام، علوم، شرق شناسان

---

۱. استاد گروه علوم قرآن و حدیث دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تهران